

Zeer geachte rector magnificus, geachte gasten, leden van de verschillende faculteiten, studenten en vrienden.

Ik ben erg dankbaar en blij voor Uw uitnodiging om naar de Vrije Universiteit te komen en voor het feit dat mijn bezoek de vervulling is van een belofte die ik jaren geleden gedaan heb om bij gelegenheid een korte lezing te geven, waardoor ik met U mijn gedachten en perspectieven kan delen in verband met ons land Zuid-Afrika. Aan de ene kant is de wijze waarop de universiteit en ook U die hier aanwezig bent een erkenning en steun voor de arbeid die gedaan is en voor het getuigenis dat ik geprobeerd heb te geven door mijn leven en werk in Zuid-Afrika. Aan de andere kant moet ik een grote droefheid in mijn hart met U delen vanwege het feit dat het mij zeer moeilijk valt in deze tijd buiten Zuid-Afrika te zijn. Ik kom naar Europa omdat ik dat mijn plicht acht gezien mijn nieuwe taak als secretaris-generaal van de Zuidafrikaanse Raad van Kerken. Hierdoor krijg ik de gelegenheid om met U en anderen iets te delen van de grote groeiende zorgen in verband met wat plaatsvindt in Zuid-Afrika. Maar als U mij de vraag stelt: Waar zou je op dit ogenblik het liefste zijn?, dan moet ik eerlijk zeggen: Nergens anders dan thuis; niet omdat ik niet de diepste waardering heb voor de vriendschap, de warmte, de genegenheid van U en van duizenden anderen, maar door wat er daar gebeurt, dágelijks gebeurt: iedere keer voel je de verantwoordelijkheid, je hoofdtaak ligt daar. En daarom geloof ik, dat sommigen van U misschien de vraag zullen stellen: Is het verantwoord en zinvol om hier in zulke omstandigheden te komen spreken over het thema 'Op weg naar een zinvolle toekomst voor Zuid-Afrika'. Is het mogelijk om op dit ogenblik te spreken over zinvolle ontwikkelingen in ons land met de verwarring, met de botsing, met de polarisatie, met de stijgende spanning, met alles wat daar gebeurt? En anderen zeggen misschien: Wij begrijpen niet goed wat U in gedachten heeft met dit thema, want Uzelf en ook anderen hebben gezegd dat er een ernstige crisis is in Zuid-Afrika. Dat is waar. Ik moet er iedere keer op wijzen. Er is een ernstige crisis in ons land. Op politiek gebied is er een crisis rondom de recente grondwet die door de grote meerderheid van de bevolking van Zuid-Afrika, zwart, kleurling, Indiër, bijna totaal verworpen is. Dat is een politieke crisis die verder verscherpt wordt doordat zeer weinig mensen in een situatie van toenemende politieke spanning, duidelijkheid hebben over de vraag welk politiek alternatief wij in Zuid-Afrika als zinvol, rechtvaardig, betekenisvol voor de toekomst van ons land zien. Wat moet de aard en de wijze zijn van de nieuwe politieke structuur die in Zuid-Afrika dringend nodig is? Want één zaak moet voor U en voor mij volkomen duidelijk zijn: er zal een eind komen aan apartheid in Zuid-Afrika. Het kan misschien nog 5, 10, 15 jaar duren en met geweld in stand gehouden worden, maar principieel is het kapot.

Op economisch gebied hebben wij een heel ernstige crisis die verder verscherpt wordt door ideologische en politieke factoren die in geen ander land zó aanwezig